

## Un nou “marc de referència” del catalanisme

ALBERT AIXALÀ

Director de la Fundació Rafael Campalans

**E**l debat sobre la refundació del catalanisme que s’ha volgut impulsar en els darrers mesos, així com la recent campanya de les eleccions generals, ens ha situat, un cop més, en el debat entre dues formes d’entendre el país: d’una banda, una Catalunya que sembla sentir-se incòmoda a Espanya i diu voler buscar nous horitzons; de l’altra, una Catalunya que vol formar part del projecte polític espanyol, i fins i tot té l’ambició de liderar-lo.

El catalanisme polític, des dels seus inicis a la primera dècada del segle XX, va tenir com a missió regenerar Espanya, modernitzar-la, per tal d’aconseguir un millor encaix de la nació catalana a l’Estat espanyol.

El catalanisme ha sigut sempre un motor de transformació d’Espanya i els catalanistes sovint han pretès liderar aquesta transformació. Però en els darrers 30 anys, el nacionalisme català ha tendit més a avançar en el procés de “construcció nacional” de Catalunya que a intentar transformar Espanya. Una Espanya que avui ja és un país modern, avançat, capaç d’exercir el lideratge polític i econòmic a nivell internacional. Fins al punt que Catalunya, en ocasions, sembla no estar a l’alçada.

De fet, Catalunya, segons la majoria de la opinió publicada a Barcelona, viu en un estat de permanent insatisfacció. Sembla que a la societat catalana quan es mira al mirall no li agrada el que veu, no està satisfeta amb la seva posició a Espanya, a Europa i al món.

Davant d’aquesta aparent “insatisfacció catalana”, representada en la

figura del “català empenyat” definida per Enric Juliana, van aparèixer durant el 2007 nombroses plataformes i centres d’estudis que s’autodenominen “sobiranistes”, tot reclamant el “dret a decidir” de la nació catalana, i que diuen estar disposats a trencar amb l’Estat.

### El catalanisme federalista

En el marc d’aquest debat sobre el futur del catalanisme, la Fundació va editar a finals del 2007, el llibre “Catalanisme federalista”, de Miquel Iceta, prologat pel president José Montilla. Amb aquest llibre ens hem proposat expressar i difondre el nostre projecte per a Catalunya i per a Espanya. Com diu molt bé Miquel Iceta “el projecte del PSC és desenvolupar plenament l’Estatut i impulsar l’evolució federal d’Espanya”. Un projecte clar i coherent, que fa temps que mantenim i que no hem canviat. El que vol dir que sabem el que volem, cosa que no tothom pot dir.

El catalanisme federalista és per a nosaltres el nostre “marc de referència”, el nostre *frame*, que diu en George Lakoff. Un *frame* que volem que es converteixi en “marc de referència” del conjunt del catalanisme. Amb aquest objectiu pretenem convertir el federalisme en l’eix vertebrador d’un nou catalanisme, central i majoritari al nostre país.

Un nou catalanisme que defensi la unitat civil del poble català des del reconeixement de la seva diversitat i pluralitat, i que reconegui Catalunya com una nació de ciutadans i ciutadanes d’orígens diversos units per una voluntat de construir un projecte de futur en comú.

Un nou catalanisme que defensi

la realitat nacional catalana sense negar la realitat nacional espanyola i s’erigeixi en defensor de la llengua catalana, la pròpia de Catalunya, reconeixent la llengua castellana com a llengua pròpia de molts catalans.

Un nou catalanisme que aposti clarament pel federalisme com el millor mètode per a fer avançar i millorar el funcionament de l’Estat de les Autonomies, com el millor mecanisme per a reconèixer la diferència entre Comunitats Autònomes promovent alhora la cooperació i la concertació entre elles i amb el govern central.

Un nou catalanisme que tingui la ferma voluntat de construir una Espanya plural que reconegui i respecti la seva diversitat, tot i admetent que les diferències no impliquen privilegi, i en la què sigui compatible la millora de l’auto-govern de Catalunya amb el reconeixement de la diversitat nacional, cultural, i lingüística d’Espanya.

Un nou catalanisme que no consideri que Catalunya i Espanya són realitats separables (entenen Catalunya com una nació sense Estat propi i Espanya com un Estat plurinacional), sinó que fonamenti la seva concepció d’Espanya en la idea de “nació de nacions”, considerant Catalunya com una nació plenament integrada en una Espanya unida en la seva diversitat.

### 2008: l’inici d’una nova etapa

L’any 2007 el sobiranisme es va convertir en un element de referència d’una part important de la desafecció política que existia a Catalunya, i molts ja creien que el sobiranisme seria “l’etapa superior” del nacionalisme.

Els resultats electorals, però, semblen mostrar una realitat ben diferent. Catalunya no sembla pas voler trencar la corda. Al contrari, la majoria de catalans, tot i que puguin estar descontents amb determinades situacions que ha viscut el país en els darrers temps, tenen clar que el que ens cal és entendre'ns amb el Govern espanyol, i és per això que el 9 de març molts catalans van votar massivament als socialistes, tot i no identificar-se amb aquesta opció política.

En la nova etapa que ara comença, Catalunya ha de mirar-se al mirall tal com és, amb les seves fortaleses i debilitats, amb les seves conviccions i contradiccions. I s'ha de plantejar seriosament si accepta la tesi sobiranista o aposta clarament per Espanya.

Si aposta per Espanya, com defensem els socialistes amb el president José Montilla al capdavant, però també el líder d'Unió Josep Antoni Duran Lleida, ens hem de plantejar com influir més en la presa de decisions de l'Estat. És a dir, com manar més dins de les estructures polítiques, econòmiques i mediàtiques espanyoles. Alguns, des del sector privat, ja ho esta intentant, però des de la política hem d'avançar molt més, i ho hem de fer aprofitant l'inici de la nova legislatura.

Ara, doncs, el que toca no és tant "fer país", perquè el país és el que és, ja està fet, i és una realitat sòlida, sinó "fer Estat". És a dir, ampliar la capacitat d'exercir el poder des de Catalunya, reforçant el nostre autogovern i transformant Espanya en la direcció que considerem més apropiada. Ara del que es tracta, per tant, és de voler liderar Espanya, de manar més i fer-ho millor.

La paradoxa és que Catalunya, sovint sense pretendre-ho, ja ho està fent. La proposta de reforma de l'Estatut català i de modificació del sistema de finançament autonòmic va ser seguida per una sèrie de reformes "en cascada" de diverses comunitats autònomes per a reforçar els seus sis-

temes d'autogovern. I n'hauríem d'estar orgullosos, perquè és un exemple de la nostra capacitat per a liderar els canvis.

Però no ho estem, perquè massa sovint només pensem en el nostre autogovern sense tenir una idea del model que volem per al conjunt, i això ens impedeix buscar les complicitats necessàries per a seguir canviant les estructures de l'Estat. Tot i que en el conjunt d'Espanya són molts els que voldrien tancar el sistema autonòmic, no és menys cert que els catalans tampoc som els únics que volem fer avançar l'Estat de les Autonomies, també en la gestió de les grans infraestructures, per exemple. Però si no aconseguim els aliats necessaris més enllà de les nostres fronteres, físiques i mediàtiques, no aconseguirem avançar.

**Ara el que toca no és tant "fer país", perquè el país és el que és, ja està fet, i és una realitat sòlida, sinó "fer Estat". És a dir, ampliar la capacitat d'exercir el poder des de Catalunya, reforçant el nostre autogovern i transformant Espanya en la direcció que considerem més apropiada**

Massa sovint, però, sembla que tinguem por a liderar Espanya, i por també a acceptar la nostra realitat. Una realitat nacional que forma part d'una realitat nacional més gran: Espanya. Aquesta Espanya que no és només "una realitat entranyable" per a Catalunya –com la va definir Jordi Pujol– sinó una nació plural, una "nació de nacions" que ens engloba i ens representa.

Com va dir Salvador de Madariaga, "Catalunya és una nació, però una nació espanyola". Una nació forta i conscient de les seves potencialitats, que no ha de mirar exclusivament "nord enllà", perquè ja formem part

d'aquesta Europa que vam ambicionar durant dècades. Ara toca mirar també "oest enllà", on es prenen moltes de les decisions que ens afecten i on podem influir, i liderar, molt més del que nosaltres mateixos ens pensem.

El 9 de març el PSC va rebre més d'un milió sis cents mil vots, obtenint 25 escons, el millor resultat de la seva història, i el pes específic més gran que ha tingut mai en el conjunt del socialisme espanyol. El PSC s'ha consolidat, doncs, com el principal representant de Catalunya i els catalans al Congrés dels Diputats, com el partit de Catalunya.

Els ciutadans ens han donat un mandat clar per a defensar els interessos de Catalunya i dels catalans, i per a fer-ho tenim la responsabilitat d'impulsar un canvi a Espanya. En aquest sentit, ens hem de proposar, també, canviar el *frame* espanyol, aquest "marc de referència", que massa sovint ens exclou dels processos de presa de decisions.

Per tant, en aquesta nova etapa, els socialistes catalans hem de definir una estratègia per al conjunt d'Espanya, actuant no només com a "catalanistes" sinó com autèntics "federalistes espanyols". I fer-ho significa buscar la complicitat d'altres actors de la vida política espanyola, i d'altres governs autonòmics, per a desenvolupar junts l'Estat de les Autonomies, per avançar junts cap a l'Espanya federal, és a dir, "*Hacia la España de todos*", que deia Rafael Campalans.

Aquesta serà la tasca que ara toca iniciar de nou. Una tasca amb diferents protagonistes, però en la que el president José Montilla serà la clau de volta de tot el procés, liderant des de Catalunya la transformació federal d'Espanya. Aquest és el projecte dels socialistes catalans. Un projecte catalanista i federalista ambiciós i amb voluntat d'influir en el llarg termini, amb un horitzó que va més enllà de la legislatura que ara tot just comença. ■